

**Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΩΣ ΙΕΡΕΑΣ ΤΗΣ ΚΤΙΣΗΣ.
ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΚΡΙΣΗ ΚΑΙ ΣΥΓΧΡΟΝΑ ΜΕΣΑ
ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ**

Μητροπολίτου Δημητριάδος και Αλμυρού κ. Ιγνατίου

Ζούμε σε μια εποχή, όπου ο άνθρωπος αντιμετωπίζει μια σειρά από ιδιαίτερα επείγουσες και κρίσιμες προκλήσεις. Από τη μια, καταγράφεται η αυξανόμενη έξαρση του αυταρχισμού και του απολυταρχισμού με την υποχώρηση των δημοκρατικών θεσμών ανά τον κόσμο. Το γεγονός αυτό έχει οδηγήσει σε πολεμικές συγκρούσεις και οικονομικές αντιπαραθέσεις μεταξύ κρατών σε παγκόσμιο επίπεδο, απειλώντας συχνά την ειρήνη και την κοινωνική συνοχή σε αναπτυγμένα και μη κράτη. Από την άλλη, επιτυγχάνεται η ραγδαία ανάπτυξη της τεχνολογίας, με αιχμή την τεχνητή νοημοσύνη και τα ποικίλα σύγχρονα μέσα επικοινωνίας. Αυτή η ανάπτυξη τείνει να μετασχηματίσει το σύνολο της ανθρώπινης εμπειρίας, από τον τρόπο που επικοινωνούμε και διαλεγόμαστε με τον άλλον, τον τρόπο που σκεφτόμαστε, μέχρι συχνά και τον τρόπο που προσευχόμαστε στον Θεό. Η περίοδος του κορωνοϊού υπήρξε μια τέτοια πρόκληση. Αν σε όλα αυτά προσθέσει κανείς τη ραγδαία επιδείνωση της κλιματικής ισορροπίας, η οποία οδηγεί στην υποβάθμιση του φυσικού περιβάλλοντος, έχει ενώπιόν του το περίγραμμα της σημερινής πραγματικότητας.

Σε μια πρώτη ανάγνωση, η πραγματικότητα αυτή μόνο ζοφερή θα μπορούσε να χαρακτηριστεί. Το γεγονός αυτό δεν αφήνει πολλά περιθώρια ελπίδας ή και αντίδρασης, ως εάν τα πράγματα να οδεύουν νομοτελειακά σε ένα προδιαγεγραμμένο τέλος, όπου κανείς δεν μπορεί να κάνει τίποτε. Και το τέλος αφορά τόσο τον κόσμο στο σύνολό του όπως τον ξέρουμε, όσο και τον άνθρωπο. Στην περίπτωση αυτή, κάθε συζήτηση περί Θεού, κάθε αναζήτηση ενός υπερβατικού νοήματος, δεν έχει πολλά πράγματα να προσφέρει. Άλλωστε, η καθημερινή τεχνοκρατική ζωή έχει σχεδόν ολοκληρωτικά εξοβελίσει ένα τέτοιο νόημα από τη σύγχρονη κοινωνία. Ο «θάνατος του θεού» εξακολουθεί να αποτελεί το επίσημο δόγμα της εκκοσμιευμένης κοινωνίας μας. Υπάρχουν ωστόσο επιμέρους ενδείξεις επιστροφής κάποιου είδους πνευματικότητας στο επίκεντρο της δημόσιας ζωής.

Όμως, ιδιαίτερα σήμερα η κοινωνία νιώθει πανίσχυρη μέσω των διευκολύνσεων που της προσφέρει η τεχνολογία και η «επικοινωνιακή» φρενίτιδα των μέσων επικοινωνίας. Για παράδειγμα, η επιτυχία και η αναγνώριση μετρούνται με τον αριθμό των likes που συλλέγει κάποιος, απ' άκρου εις άκρον της γης, σε μια κατ' επίφαση πραγματικότητα κοινωνικών σχέσεων. Σίγουρα, μια τέτοια στάση δεν θα πρέπει και δεν μπορεί να είναι η βασική μας επιλογή.

Ειδικά για τους χριστιανούς, η ελπίδα του Αναστάντος Χριστού είναι εκείνη που θα πρέπει να χαρακτηρίζει τη ζωή μας και να διατρέχει τη διακονία μας. Η Ανάσταση προσφέρει μια εναλλακτική οδό νοηματοδότησης του βίου. Κατ' αρχήν, βασίζεται στη μακραίωνη και καλά δοκιμασμένη εκκλησιαστική εμπειρία, ενώ προσφέρει απαντήσεις στα υπαρξιακά αδιέξοδα που αντιμετωπίζει σήμερα ο κόσμος μας. Από τη σκοπιά αυτή, η περιβάλλουσα πραγματικότητα, όπως παρουσιάστηκε παραπάνω, αποτελεί μάλλον μια πρόσκληση προς την οποία η Εκκλησία μας, ως το Σώμα του Χριστού, καλείται, μέσω της καθοδήγησης των λειτουργών της, να ανταποκριθεί δίνοντας την καλή απολογία και «λόγον ελπίδος».

Επανερχόμενοι στην **κλιματική αλλαγή, θα λέγαμε ότι θεωρείται σήμερα ως το πιο επείγον πρόβλημα που αντιμετωπίζει η ανθρωπότητα. Απειλεί όχι μόνον ένα μέρος του πλανήτη αλλά ολόκληρο το περιβάλλον, θέτοντας σε κίνδυνο την ίδια την επιβίωση του ανθρώπινου είδους και του φυσικού κόσμου. Με αφετηρία μια ακραία ανθρωποκεντρική και κάποτε ναρκισσιστική ερμηνεία της βιβλικής αφήγησης για τη δημιουργία του κόσμου (Γεν. 1-2), που κυριάρχησε μετά τον Διαφωτισμό, ο άνθρωπος υιοθέτησε έναν τρόπο ζωής, ο οποίος του αναγνωρίζει έναν ηγεμονικό -αν όχι κυριαρχικό- ρόλο επί του κόσμου. Εδώ και αιώνες η**

ανθρωπότητα ακολούθησε αυτόν τον δρόμο της χρηστικής εκμετάλλευσης και της υπερεκμετάλλευσης των φυσικών πόρων, αδιαφορώντας για τη διατήρηση, την προστασία ή την επιβίωση του ευρύτερου περιβάλλοντος.

Η ραγδαία ανάπτυξη της τεχνολογίας, κατά τα τελευταία χρόνια, επιτείνει τη νοοτροπία και αντίληψη αυτή, δίνοντας στον άνθρωπο μια επίφαση ισχύος, την οποία θεωρεί ότι δύναται να χρησιμοποιήσει αδιαμεσολάβητα στη σχέση του με το περιβάλλον και τους άλλους ανθρώπους ανεξάρτητα από τις συνέπειες. Διαμόρφωσε, ταυτόχρονα, ένα ψηφιακό περιβάλλον, όπου του προσφέρεται η δυνατότητα ανάληψης αμέτρητων πρωτοβουλιών (σχεδίων δράσης, ρίσκων), χωρίς ή με ελάχιστο κόστος. Ως εκ τούτου, ο άνθρωπος νόμιζε ότι τελικά κατάφερε αυτό που επί αιώνες προσπαθούσε, δηλαδή να μιμηθεί -ή μάλλον να υποκαταστήσει- τον Δημιουργό του, αναλαμβάνοντας τον απόλυτο έλεγχο της τύχης του χωρίς υπερβατικές αναφορές. Σε αυτό συνέβαλε τα μέγιστα η αυτοαναφορική χρήση των μέσων επικοινωνίας στο πρόσφατο παρελθόν και στο παρόν, τα οποία όχι μόνο καλλιεργούν, αλλά πολύ περισσότερο οικοδομούν μια επίπλαστη εικόνα, ενός πανίσχυρου, αψεγάδιαστου και επιδραστικού εαυτού. Ακριβώς αυτός ο Εαυτός αυτοπροβάλλεται μέσα από την κατασκευή μιας επίπλαστης ευδαιμονίας, κρύβοντας ωστόσο τα

υπαρξιακά του αδιέξοδα, ή μεταβιβάζοντάς τα στα ψηφιακά δημιουργήματά του, τα οποία συνιστούν το πλέγμα των άυλων και ασώματων σχέσεων του στον αχανή κόσμο του διαδικτύου.

Και τότε, κάθε φορά που αποτραβιέται από τον ψηφιακό «πύργο της Βαβέλ», ο τραγικός αυτός άνθρωπος επιδίδεται σε μια δαιμονιώδη απόπειρα ικανοποίησης των σωματικών του ενστίκτων (των ακόρεστων φυσικών του «αναγκών») με την καταδυνάστευση των ανθρώπων γύρω του, αλλά και την καταλήστευση και κατακυρίευση του φυσικού περιβάλλοντος. Αυτό πραγματώνεται κατ' αρχάς μέσα από **την αχαλίνωτη καταναλωτική του μανία, η οποία προκαλεί την αδιάκοπη παραγωγή υλικών αγαθών με κάθε κόστος για τη διατήρηση των οικοσυστημάτων.** Μάλιστα, ο ναρκισσιστικός αυτός εγωπαθής χαρακτήρας πασχίζει να βρει εκτόνωση μέσω της προόδου, όπως σήμερα «βαπτίζεται» η εμπορευματοποίηση των πάντων, η χωρίς φραγμούς οικοδομική δραστηριότητα, ο υπερτουρισμός, η κατασπατάληση των φυσικών πόρων, με μια λέξη η «ανάπτυξη».

Είναι προφανές από τα παραπάνω ότι **υπάρχει άμεση διασύνδεση της απροϋπόθετης χρήσης των μέσων επικοινωνίας με την κλιματική κρίση, όχι μόνον ως σχέση αιτίου-αποτελέσματος, κάτι που δεν είναι πάντοτε προφανές, αλλά και υπό την έννοια του αθώου πολλαπλασιαστή που μπορεί τα μέσα να παίξουν όταν**

προβάλλουν πρότυπα ζωής και παραδείγματα, ανοίκεια προς το περιβάλλον. Άλλωστε είναι γνωστή η επίδραση που μια εικόνα έχει κατεξοχήν στον ψυχισμό του ανθρώπου.

Η κλιματική αλλαγή, ωστόσο, έχει ευρύτερες διαστάσεις. Δεν είναι μια πραγματικότητα που απειλεί κάποιο μέρος του πλανήτη μακριά από το σπίτι μας, αλλά θέτει σε κίνδυνο τα δικά μας χωριά και τις πόλεις μας σε κάθε μήκος και πλάτος της γης. Αρκεί να αναφερθούμε στις ανείπωτες καταστροφές που σημειώθηκαν στην Ελλάδα, ή την Ισπανία τα πρόσφατα χρόνια από έντονα πλημμυρικά φαινόμενα· ή τις ακραίες μεγάλες πυρκαγιές, οι οποίες κάθε καλοκαίρι κατακαίουν τον δασικό πλούτο της γης. Επιπλέον, έχουμε συνηθίσει να βιώνουμε πολύ πιο συχνά ακραία καιρικά φαινόμενα, όπως μεγάλες χρονικές περιόδους με πολύ υψηλές θερμοκρασίες, με ανομβρία ή έντονες καταιγίδες, με δασικές πυρκαγιές, πλημμύρες και άλλες καταστάσεις, που ήταν άγνωστες πριν μερικές δεκαετίες. Πρόκειται για φαινόμενα, τα οποία προκαλούν ανυπολόγιστα προβλήματα, τόσο στο τοπικό περιβάλλον όσο και στο κλίμα και την οικονομία.

Αναφερόμενοι στην Αυστραλία, θα λέγαμε ότι η κλιματική κρίση είναι και εδώ έντονη, πολυδιάστατη, συσχετιζόμενη με την υπερθέρμανση του πλανήτη, και χαρακτηριζόμενη από ακραία φαινόμενα και απώλειες στη βιοποικιλότητα. Παράλληλα, οι κοινωνικές και οικονομικές

επιπτώσεις είναι ομοίως σοβαρές, με ιδιαίτερη βαρύτητα στους νέους και τις περιφέρειες. Είναι ευνόητο λοιπόν ότι η κλιματική αλλαγή -ως απότοκος της παγκοσμιοποίησης και του (ψηφιακού) τρόπου ζωής μας- όχι μόνον προκαλεί αλλά και επηρεάζει με διαφορετικούς τρόπους ολόκληρο τον πλανήτη.

Απέναντι σε αυτήν την πραγματικότητα, πώς και τι μπορεί να προσφέρει η Ορθόδοξη Εκκλησία γενικά και ο ιερέας ειδικά;

Πριν από λίγα χρόνια με την ευλογία της ΑΘΠ του Οικουμενικού Πατριάρχου κ. Βαρθολομαίου και της Ιεράς Συνόδου του Πατριαρχείου Κων/πόλεως, συντάχθηκε από σχετική επιτροπή διαπρεπών θεολόγων από όλον τον κόσμο, ένα σχετικό κείμενο με τίτλο: «Υπέρ της του κόσμου ζωής: Το κοινωνικό ήθος της Ορθόδοξης Εκκλησίας». Σε αυτό σημειώνεται χαρακτηριστικά, σχετικά με την παρούσα περιβαλλοντική κρίση: «Κανένας δέν μπορεί νά ζεῖ ἀποκομμένος ἀπό τό σύνολο τῆς ἀνθρωπότητας, ἀπό τό σύνολο τῆς δημιουργίας. Εἴμαστε πλάσματα (ἀλληλο)ἐξαρτώμενα, πού βρίσκονται σέ διαρκή κοινωνία, καί ὡς ἐκ τούτου φέρουμε ἠθική εὐθύνη, ὄχι μόνο γιά μᾶς τούς ἴδιους ἢ γιά ἐκείνους τούς ὁποίους ἐπηρεάζουμε ἄμεσα, ἀλλά καί γιά ὁλόκληρη τήν κτιστή τάξη — ὁλόκληρη, τρόπος τοῦ λέγειν, τήν «κοσμόπολη». Ἰδιαίτερα στήν ἐποχή μας, θά πρέπει νά κατανοήσουμε ὅτι ἡ διακονία τοῦ

πλησίον καί ἡ διαφύλαξη τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος εἶναι ἄρρηκτα συνδεδεμένες. Παρόμοια ἄρρηκτα συνδεδεμένες μεταξύ τους εἶναι καί ἡ φροντίδα μας γιά τή δημιουργία καί ἡ διακονία μας πρός τά μέλη τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ, ὅπως εἶναι ἀλληλένδετες καί οἱ οἰκονομικές συνθήκες τῶν φτωχῶν μέ τίς οἰκολογικές συνθήκες τοῦ πλανήτη. Οἱ ἐπιστήμονες μᾶς λένε ὅτι ἐκεῖνοι πού ἔχουν πληγῇ περισσότερο ἀπό τήν τρέχουσα οἰκολογική κρίση εἶναι καί θά εἶναι ὅσοι κατέχουν ἐλάχιστα. Ἐπομένως, τό πρόβλημα τῆς κλιματικῆς ἀλλαγῆς ἀποτελεῖ καί ζήτημα κοινωνικῆς πρόνοιας καί κοινωνικῆς δικαιοσύνης. Ἐτσι, ἡ Ἐκκλησία καλεῖ τίς κυβερνήσεις τοῦ κόσμου νά ἀναζητήσουν τρόπους προώθησης τῶν περιβαλλοντολογικῶν ἐπιστημῶν μέσῳ τῆς ἐκπαίδευσης καί τῶν κρατικῶν ἐπιχορηγήσεων, ἐρευνητικῶν προγραμμάτων. Τίς καλεῖ νά προθυμοποιηθοῦν γιά τή χρηματοδότηση τεχνολογιῶν, οἱ ὁποῖες θά συντελέσουν στήν ἀναστροφή τῶν δυσμενῶν ἐπιπτώσεων ἀπό τίς ἐκπομπές τοῦ διοξειδίου τοῦ ἄνθρακα, ἀπό τή ρύπανση καί ἀπό ὅλες τίς μορφές περιβαλλοντικῆς ὑποβάθμισης» (παρ. 76).

Το προφητικό αὐτό κείμενο ἀναφέρει σαφῶς ὅτι ὅσο ο τύπος τοῦ *homo economicus* συνεχίζει νά κυριαρχεῖ στο ἀνθρωπολογικό μας φαντασιακό, τίποτε δέν θα μπορέσει νά ἀλλάξει. Ἡ ἀντίληψη αὐτή πρεσβεύει ὅτι ἡ οικονομική ἀνάπτυξη, με σύγχρονους ὅρους ο νεοφιλελευθερισμός, μπορεῖ, δήθεν, νά λύσει οποιοδήποτε πρόβλημα καί ὅτι οἱ αγορές εἶναι

το καλύτερο μέσο με το οποίο τα άτομα και οι σύγχρονες κοινωνίες επιτυγχάνουν ολοένα αυξανόμενο πλούτο. Αν σε αυτή την προοπτική προσθέσει κανείς και τον ιδιαίτερα επιδραστικό ρόλο των μέσων επικοινωνίας, δηλαδή το πρότυπο του homo digitalis, μπορεί να αντιληφθεί ότι **η αναζήτηση ενός εναλλακτικού ανθρωπολογικού μοντέλου, βασισμένου σε μια επανερμηνεία της χριστιανικής παράδοσης, είναι απολύτως αναγκαία σήμερα.** Ακριβώς αυτό το μοντέλο χρειάζεται, εμείς κατεξοχήν οι ιερείς, να βιώσουμε και να εμπνεύσουμε στην κοινότητα των πιστών, με την ελπίδα ότι με τη συνέργεια του Αγίου Πνεύματος θα μπορέσουμε να επιτύχουμε στο έργο μας. **Ποιο είναι όμως αυτό το διαφορετικό ανθρωπολογικό πρότυπο;**

Από χριστιανική άποψη, κάθε συζήτηση περί ανθρώπου δεν μπορεί να μη σχετίζεται με το πρόσωπο του Χριστού, το έργο του Οποίου ως ποιμένες καλούμαστε να κάνουμε πράξη. Ως το κατεξοχήν πρότυπο κάθε χριστιανού -πόσο μάλλον του ιερέα- ο Χριστός συγκεφαλαιώνει στο πρόσωπό του ένα αγαπητικό-κοινοτικό-θυσιαστικό ήθος, το οποίο φανέρωσε με την Ενσάρκωσή του, με τη φανέρωση του θελήματος του Πατέρα του στον κόσμο, και το οποίο προσέφερε ως τρόπο ζωής στον άνθρωπο. **Πρόκειται για ένα διαφορετικό μοντέλο ζωής και κοινωνικής συνύπαρξης, όπου ο σεβασμός της προσωπικής ελευθερίας και της ετερότητας, ο σεβασμός**

της ακεραιότητας της υλικής δημιουργίας, καθώς και η ηθική ευθύνη να αναλάβουμε δράση στον παρόντα αιώνα και να μην περιμένουμε παθητικά τα Έσχατα, μπορούν να αποτελέσουν θεμελιώδη πολιτισμική προϋπόθεση.

Το ανθρωπολογικό ιδεώδες του προσώπου, όταν μάλιστα κατανοηθεί ως *homo eucharisticus*, όπως βιώνεται στην εμπειρία της Εκκλησίας και μαρτυρείται σε όλη την εκκλησιαστική παράδοση και ζωή, συνιστά το πιο πολύτιμο δώρο που η Ορθοδοξία μπορεί να προσφέρει στον σύγχρονο άνθρωπο, το πιο ισχυρό αντίδοτο απέναντι στην επικρατούσα ιδεολογία του *homo influencer*. Διότι, σύμφωνα με την ιδεολογία αυτή, κυριαρχεί το μοντέλο ενός ψηφιακού αλγόριθμου, που κατασκευάζει νέα ανθρωπολογικά ψηφιακά πρότυπα, που μετασχηματίζει την ανθρώπινη εμπειρία, κάνοντάς την από ενσώματη και υλική σε καθαρά άυλη, ψηφιακή και εικονική. Ως συνέπεια των παραπάνω, το υλικό και οι πεπερασμένοι φυσικοί πόροι υποτιμώνται ή αξιοποιούνται χρησιμοθηρικά για την επίτευξη των ψηφιακών στόχων μας (φανταστείτε ότι 100 λέξεις στο ChatGPT χρειάζονται 1 λίτρο νερό για την ψύξη των servers) στερεύοντας έτσι το φυσικό περιβάλλον από τη ζωή.

Απέναντι σε αυτό, αντιπροτείνεται η ευχαριστιακή εμπειρία της Εκκλησίας, η οποία αξιοποιεί την ύλη σε κάθε πτυχή της (από τα μυστήρια, μέχρι την εικονογραφία και

την οικοδόμηση των ιερών ναών). Αυτή υποδεικνύει έναν εναλλακτικό πρότυπο ζωής, όπου ο άνθρωπος αναγνωρίζεται ως το κέντρο της υλικής δημιουργίας με την ευθύνη όχι να κατασκευάσει κάποιο ψηφιακό δίδυμο, για να τον παρακολουθεί στη φυσική του εξέλιξη, αλλά να διαχειριστεί το φυσικό περιβάλλον αντιπροσφέροντάς το στον Θεό Πατέρα και δημιουργό του σύμπαντος κόσμου. Έτσι, σπάζοντας τα δεσμά του αυτοαναφορικού ειδώλου της ψηφιακής εποχής (το οποίο τόσο εύκολα μπορεί ο καθένας μας να δημιουργήσει, χρησιμοποιώντας απλά τη συσκευή του «έξυπνου» τηλεφώνου του), ο άνθρωπος ως ιερέας της κτίσης, στο πλαίσιο της γενικής ιερωσύνης όλων των μελών της Εκκλησίας, θα μπορέσει, μέσα από τη λειτουργική χρήση της ύλης, να εκπληρώσει τον επίγειο σκοπό του. Κι αυτός είναι να οδηγήσει όχι μόνον τον εαυτό αλλά πρωτίστως ολόκληρη τη δημιουργία προς τη Βασιλεία, ώστε να ζήσει αιώνια.

Η ιερατική διάσταση του ανθρώπου, κατά το εις Χριστόν βάπτισμά του και την είσοδό του στην ευχαριστιακή κοινότητα της Εκκλησίας, διαθέτει μια βαθιά υλική διάσταση, η οποία έχει κάποτε χαρακτηριστεί ως «ιερός υλισμός». Και τούτο διότι το σώμα του ανθρώπου ως έκφραση της συνολικής υλικής δημιουργίας αποτελεί το εχέγγυο της εσχατολογικής ανάστασης των νεκρών. Χωρίς, άλλωστε, την υλική υπόσταση

της δημιουργίας και του ανθρώπου, η ανάσταση καθίσταται αδύνατη. Από την άλλη, η όποια ψηφιακή εικόνα του ανθρώπου, όπως αυτή έχει δημιουργηθεί από την τεχνολογία, δεν μπορεί παρά να χαθεί στο άπειρο. Αυτό σημαίνει ότι η προσωπική ετερότητα του ανθρώπου δεν μπορεί παρά να διασωθεί μονάχα μέσα από την ένυλη, ενσώματη ανάσταση των νεκρών, η οποία και διασφαλίζει την απερίσταλτη συνέχεια της ανθρώπινης ύπαρξης. Μόνον έτσι, δια της ανάστασης των Εσχάτων, μπορεί να έχει δικαίωμα στη ζωή και ο άνθρωπος αλλά και ολόκληρη η δημιουργία. Και αυτό δύναται να επιτευχθεί στον βαθμό που ο άνθρωπος αναφέρεται διαρκώς στον Θεό και Πατέρα, την πηγή της ζωής.

Φυσικά, η διαμόρφωση και η βίωση αυτού του ήθους της εν Χριστώ ζωής, που επηρεάζει τόσο την ίδια την ύπαρξη του ανθρώπου όσο και τη σύνολη δημιουργία, δεν μπορεί να αποτελεί απλά ένα λογισμικό, που ο πιστός μπορεί να το ανακτήσει με την περιήγησή του στο διαδίκτυο. Μάλιστα, η εν Χριστώ ζωή δεν βιώνεται καν μέσω της απλής ανάγνωσης των βίων των ασκητών ή των αγίων· πόσο μάλλον μέσω κάποιου βίντεο ή reel, το οποίο θα αναρτήσει ένας επιδραστικός ιερέας, θεωρώντας ότι έτσι έχει επιτελέσει και εξαντλήσει την ποιμαντική του διακονία. Αντιθέτως, η Εκκλησία αποτελεί ευχαριστιακή κοινότητα, προϋποθέτει ενσώματη σχέση και δέσμευση,

γεύση και εμπειρία του σώματος και του αίματος του Χριστού· όχι likes και posts, τα οποία οικοδομούν το δημόσιο ψηφιακό προφίλ ενός ανθρώπου, αλλά άσκηση και αγώνα, μετοχή στην προσευχή της κοινότητας και στα μυστήρια. Μέσω αυτών σταδιακά και κατά το μέτρο του καθενός, μπορεί ο άνθρωπος να φτάσει στη διάνοιξη της ύπαρξής του στην πληρότητα του Πνεύματος. Το ζητούμενο της εν Χριστώ ζωής δεν είναι η δημιουργία κάποιου προφίλ στα πολλά μέσα επικοινωνίας και κοινωνικής δικτύωσης που αναφύονται διαρκώς, αλλά εμπειρία, σχέση, βίωμα, κάτι που προϋποθέτει το σώμα και την ύλη, τον ασπασμό της ειρήνης, την εκδήλωση της αγάπης, τη συμμετοχή, ψυχή τε και σώματι, στο κοινό Ποτήριο.

Άλλωστε, μπορείς να λάβεις αιώνια ζωή μέσα από την πλαστή εικόνα του ψηφιακού περιβάλλοντος; Πώς θα ζήσει ο κόσμος αιώνια, το φυσικό περιβάλλον, εάν δεν μετάσχει στον μετασχηματισμό της κτίσης στο κοινό Ποτήριο δια του Πνεύματος του Θεού; Όσο και νομίζουμε ότι με την ψηφιακή τεχνολογία αποκτήσαμε ό,τι μας έλειπε για την αυτοπραγμάτωσή μας, κάτι τέτοιο θα αποδειχθεί χίμαιρα, η οποία το μόνο που θα πετύχει, θα είναι μεγαλύτερη εκμετάλλευση εις βάρος του ανθρώπου και του πλανήτη.

Βεβαίως τα αναφερθέντα αφορούν τον ρόλο του ιερέα και στην Αυστραλία, όπου μπορούν ομοίως να αναληφθούν

συγκεκριμένες ποιμαντικές πρωτοβουλίες, όπως λ.χ. εκπαιδευτικά σεμινάρια για νέους και οικογένειες γύρω από το περιβάλλον, υπό μία ορθόδοξη προοπτική, οργάνωση δενδροφυτεύσεων, καθαρισμών, ανακύκλωσης από τις ενορίες, ώστε να δοθεί πρακτικό παράδειγμα οικολογικής ευθύνης. Και αυτά μπορούν να σχεδιαστούν σε συνεργασία με τοπικές κοινότητες και σχολεία ώστε να δημιουργηθούν μικρά προγράμματα «πράσινων ενοριών». Επίσης, ο ιερέας, αξιοποιώντας σωστά τα γνωστά κοινωνικά δίκτυα και τις νέες τεχνολογίες, με τα οποία είναι πιο εξοικειωμένοι οι νέοι σήμερα, μπορεί να τους απευθύνει απλές αλλά καίριες προτάσεις: Πώς να μειώσουν τη χρήση των πλαστικών, πώς να σέβονται τα ζώα, πώς να νοιάζονται για τα νερά και τα δάση. Γενικότερα, ο ιερέας μπορεί να καλλιεργήσει τη συνείδηση ευθύνης, να εμπνεύσει σεβασμό προς τη δημιουργία και να κινητοποιήσει την τοπική κοινωνία και στην Αυστραλία, ώστε η Ορθόδοξη μαρτυρία να συνδεθεί με την οικολογική κρίση κατά τρόπο ζωντανό, άμεσο και αποτελεσματικό. Και έτσι ο ιερέας θα διαμορφώσει σταδιακά ένα διαφορετικό, εναλλακτικό ήθος.

Αυτό το νέο ήθος συνίσταται σε έναν νέο τρόπο ύπαρξης, διαφορετικό από τον κυρίαρχο τρόπο ζωής που θέτει ως προτεραιότητα την υπερκατανάλωση και τον ατομικό ευδαιμονισμό υπεράνω της ευθύνης προς τον

πλησίον και τη φύση. Αυτό που χρειάζεται δεν είναι απλώς ένα νέο πολιτικό πρόγραμμα, που θα προσπαθεί να βρει την ισορροπία μεταξύ των στόχων και των κινδύνων χάριν της πολιτικής ορθότητας. Αλλά είναι αναγκαίο ένα νέο ήθος, που θα λαμβάνει σοβαρά υπόψη την υπόρρητη ανάγκη των ανθρώπων να εγκύψουν βαθιά στην καρδιά τους, αναζητώντας το πραγματικό νόημα για ολόκληρο τον κόσμο. Στην προοπτική αυτή, τα μέσα επικοινωνίας μόνον ως εργαλεία για τη μετάδοση του λόγου του Θεού και του μηνύματος του Ευαγγελίου μπορούν να αξιοποιηθούν· όχι ως υποκατάστατα της ενσώματης, χειροπιαστής σχέσης μας με τον πλησίον και την κτίση.

Εμπνεόμενοι από αυτό το εναλλακτικό ήθος, δεν μπορεί παρά ο καθένας από μας να αναλάβει ενεργό δράση προς την κατεύθυνση της ανακύκλωσης των φυσικών πόρων, την εξάλειψη ή τουλάχιστον τη σημαντική μείωση των αποβλήτων, τη χρήση καθαρών και μη τοξικών υλικών και τροφίμων.

Στο σημείο αυτό η παράδοση της νηστείας της Εκκλησίας μας, όπως τη βιώνουμε ειδικά την περίοδο της Μεγάλης Τεσσαρακοστής, θα βοηθούσε πολύ. Έπειτα, η χρηστή αξιοποίηση της ψηφιακής τεχνολογίας μπορεί να συμβάλει σε λύσεις αλλά και να απεγκλωβίσει από έναν ψεύτικο κόσμο. Όλα αυτά είναι δυνατόν σταδιακά να οδηγήσουν στη διαμόρφωση ενός «πράσινου», ενός «οικολογικού» ήθους, το

οποίο να κατατείνει προς την ειρηνική συνύπαρξη ανθρώπων και φυσικού περιβάλλοντος στον ορίζοντα της εσχατολογικής «καινής κτίσης».

Απέναντι στην πρόκληση αυτή, ο άνθρωπος ως ιερέας της κτίσης είναι ίσως το μοναδικό πρότυπο που δύναται να προσφέρει τα εργαλεία ώστε να αντιμετωπιστεί ο ακραίος ψηφιακός μετασχηματισμός της ανθρώπινης ύπαρξης σε ένα ασώματο υπερ-εγωτικό «τέρας». Κι αυτό προϋποθέτει την καλλιέργεια ενός ήθους, το οποίο εδράζεται βαθιά στις θεολογικές προκείμενες της εκκλησιαστικής μας παράδοσης και οραματίζεται την ανάσταση των νεκρών και τη σωτηρία ολόκληρης της κτίσης στον μέλλοντα αιώνα της Βασιλείας.

Ζούμε σε μια κρίσιμη εποχή, όπου απαιτείται ριζική δράση ενάντια στην εγωκεντρική και καταναλωτική κουλτούρα, η οποία μας εμποδίζει να βρούμε ένα πραγματικό νόημα στη ζωή μας. Η ιστορία της Εκκλησίας μας δεν ήταν παρά μια προσπάθεια να εξηγήσει τη φύση και τον χαρακτήρα του κακού (σήμερα του οικολογικού κακού). Η Εκκλησία μπορεί και πάλι να αντιστρέψει τη διαταραχή που προκάλεσε ο άνθρωπος στην ίδια τη δημιουργία, προσφέροντας ένα νέο όραμα, στην προοπτική της θέωσης, τον κύριο στόχο της εν Χριστώ ζωής.